

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik mindennap, a bétfői és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáczai-utca 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadásra vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:
Egész évre . . . 6 frt — kr.
Negyedévre . . . 1 > 50 >
Helyben na. noz aordva:
Egész évre . . . 8 frt — kr.
Negyedévre . . . 2 frt — kr.
Vidékre postán szállítva:
Egész évre . . . 10 frt — kr.
Negyedévre . . . 2 > 50 >

NAGYVÁRAD, április 22.

A bibornok a magyar ifjúsághoz.

Az előhaladott korban levő, de még mindig ifju lelkű bibornok leszálott ma a magyar ifjúság lelkes sorai közé, hogy nagy szellemével, mély tudásával és fényes ékesszólásával feltárja előttük, mit vár tőlük a magyar baza jelen és jövő boldogsága, hogy kijelölje nekik az ösvényt, melyen haladniuk kell, hogy egykor a közjó előmozdítására sikerrel működhessenek.

Azokat, akik most a tudomány csarnokaiban töltik életük legszebb éveit, kik fogékony lélekkel szívják magukba az élvezeteket és eszményeket, melyeket életük jövő folyamán követni, elérni és megvalósítani törekednek, a magyar ifjúságot háromra figyelmezteti Nagyvárad nagynevű főpásztorja.

A tudomány hatalom, — ez az első. Pár vonással, de a kulturtörténész mindent élesen megfigyelő szemével és biztos iudiciumával mutatja ki az illustis szónok az emberiség történetéből a tudomány hatalmát. Hogyan hatott ki a szobatudós kutatásainak eredménye az egyszerű czellából az életbe, hogyan alakította át az emberek gondolkodását és érzelmeit és hogyan idézte elő a korszakot alkotó nagy eseményeket.

Minél szélesebb körökben terjednek az ismeretek, annál nagyobb szükség van rá, hogy akik a társadalomban vezető szerepet visznek alapos ismeretekkel bírnak.

A tudomány azonban, bármily nagy legyen is hatalma, nem képes arra egymagában, hogy az embert életezéljének elérésére vezesse. A gondolkodó elmék belátták már, hogy a tudomány e téren csődöt mondott. Morál nélkül, vallás nélkül nem lehet megoldani az élet nagy problémáit. Végére hajló századunknak elfogulatlan nagy tudósai belátták már ezt, hirdetik is a vallás szükségességét.

Ezt igazolja az a most még csak első fejlődési korát élő tudomány is, melynek kiépítése és ennek alapján a vajdó nagy kérdésnek megoldása a jövő reményeire, az ifjúságra vár: a szociális tudomány.

Ezekben vázolja az ékesszavu bibornok az ifjúság előtt álló feladatot. Nagy feladat, — az erre való előkészület komoly munkát kíván. De a derekasan végzett munkának nem maradhat el a sikere: a haza és a társadalom boldogulása.

Az ifjúság megértette és köszönettel vette a tudós főpap jóakaratu irányítását; adjon Isten erőt a magyar ifjúságnak, hogy azt követve lássa felvirágozni a magyar hazát és a magyar társadalmat!

* * *

A bibornok epochális beszéde a következő:

Tisztelt Uraim! Ifju Barátim!

Örömmel fogadtam szives felhívásukat arra, hogy ma élére álljak azon testvérületnek, melylyel Önök nemes törekvésüknek solidaritását a nemzet előtt bebizonyítani akarják; akarják, hogy lássa a nemzet: miszerint nemcsak a szak-

tudomány igényel eszmecserét, mely tisztázza a fogalmakat és a tudást tegye hasznossá; hanem a tudományra való törekvés, a tudomány-nak szomja is keres érintkezést hason gondolkozásra és hasonérzelmű barátokkal, hogy egymást buzdítva, egymást lelkesítve, karöltve haladjanak azon a pályán, melyen feltalálhatók azon szellemi kincsek, melyek a mily boldogító egyénileg, éppen oly kimondhatlan becsüek egy nemzetre, mely a művelődés magaslátán állani kíván.

Igy felfogva az Önök által rendezett nagyváradai találkozást, e helyről szivből üdvözlöm Magyarországot egyetemi és akadémiai polgárait. És midőn ezt teszem, nem tagadhatom magamtól azon őszinte vallomást: hogy ma lelkem előtt ragyogó színekben emelkednek fel a rég, rég mult idők kedves emlékei; a messze távolból hangok szólalnak meg a melyeket elhaltaknek hittem; dalok visszhangzanak szivemben, kedves édes dalok, melyek ifjukori égő szívünket felvillanyozták, melyek érzelmeinket nemesítették, melyek egy gyúpontra egyesítették azt, ami szent, ami magasztos szivünkbe honolt és a melyeknek legfenségesebb alap gondolata volt: az édes magyar hazának szeretete.

Én is ültem az iskola padjain, én reám is illett azon mondat: »multum puer sudavit et alsit,« én is ismertem az ifjukori ábrándok csalódásait és ma is, amidőn előrehaladt koromban az élet költői oldala — sajnos! — mindinkább háttérbe lép, mondhatom: hogy hosszú multamnak legszebb része: a deák élet volt.

Ime ifju barátaim! az arany fonal, amely Önökhöz köt, ime a szeretetnek mérve, melyből megitélhetik, mily szivesen üdvözlöm Önöket

néni neheztelt reám, pedig nem bántottam meg semmivel; csak tanácsát kértem, hogy mit tegyek?

— Nem reád nehezteltem kisleányom, hanem arra a jött-ment piperkőzre. Megvoltam ijedve hogy az a semmiházi felforgatta fejedtet, mert zavarodottságod s arcod pirolása azt sejtették velem, hogy szivecskéd megsebezve van . . . De ugy-e nincs semmi baj.

— Istenem, hogy is gondol olyat a néni — szólt a kis Nelli lángra gyult arczczal.

— Így már megvagyok nyugodva; mert lásd kis leányom: nem akarok téled megválni; különben is nem ilyen ember számára neveltelek. És most felelek kérdésedre.

Az ilyen ügyek leghelyesebben ugy intézendők el, ha egyszerűen nem vétetik tudomásul a vakmerőség, vagyis; hallgatás által mutatni a megvetést, a tolakodó ember szerelmi vallomása iránt. Azonban ezzel az elbizakodott hiu emberrel szemben másképp kell viselkedni. Hallgatásodat valószínűleg nem venné ő egyes visszautasításnak és közelebről ismét megostromolna egy újabb kletű hóbortos zöngemény nyel. Az ilyen embert észre kell téríteni. Azt tartom tehát czélszerűnek, hogy kérése értelmében: levelére válasz küldessék, a melyet nagyon természetes, hogy én fogom megírni. . . No ne ijedj meg te kis bohó! . . . Légy meggyőződve, hogy levelem azt az örvedetes dolgot fogja eredményezni, hogy a dalnok ur füzla sipját sarokba dobja és — és az eddiginél nagyobb szorgalommal fog működni a gyógytárban.

A „TISZANTÚL“ TÁRCZAJA.

Öngyilkos?

Irta: KRÍTSA RÓZA.

Nellit, a gyógyszerész szép szőke leányát, nagy zavarba hozta az illatos rózsaszínű levél, a melyet egy vasárnap reggelen, a laboráns nagy titkosan kezébe csusztatott s a mely rimkebe szedett érzékeny szerelmi vallomást tartalmazott; mindén versszak végén eme felkiáltással: »Szerelmed nélkül élni nem akarok!« Alá írva: Fegyverneki Tihamér. Ez után néhány sor próza volt írva, a következő tartalommal: »Ha ma estig kedvező választ nem kapok kegyedtől irántami szerelme biztosítása felől, akkor . . . akkor olyan nagy dolgot fogok cselekedni, a mely mindenestre szenzációt fog kelteni a városban! . . .

Lángoló szerelme viszonzását esdve kéri a fenti.

Itt meg kell jegyeznem először azt, hogy Fegyverneki a Nelli atyjának gyógytárban mint segéd működött néhány hó óta és másodsor, hogy Nelli a gazdag gyógyszerésznek egyetlen gyermeke volt. . .

Az illatos levélnek prózában írott sorai, a máskor mindig vig kedélyű Nellit nagyon elkomolyította.

Mit tegyen? . . . Illó-e az, hogy egy 16 éves leány válaszoljon ilyen szerelmi vallomásra? És egyáltalán mit tudjon felelni? . . . Habár csinos szép ifju Fegyverneki, de azt

még sem irhatja, hogy szerelme viszonzásra lelt, mert az érzelmet szivecskéje még nem ismeri. És ha elutasító feleletet ad, akkor . . . talán egy ember életéről fog felelni Isten előtt . . .

Fejét kezére hajtva töprenkedett afölött, hogy kihez forduljon tanácsért.

Atyjának semiesetre nem szólhat e dologról, mert rossz következzel lehetne az a segédre nézve, a kinek viselkedése felől atyja többször elégedetlenül nyilatkozott. Barátnőit pedig hiába avatná be a titokba, mert ők sem okosabbak nálánál: nem szerezhetvén tapasztalatot az ilyen kényes ügyek elintézzését illetőleg. Végre, sok fejtörés után arra határozta magát hogy a nagynénit kéri fel tanácsadásra, a ki korán elveszített édes anyját pótolta, felnevelte őt, meleg szeretettel viseltette mindig iránta.

Arra azonban nem volt elkészülve, hogy az eddigi szelid kedves szavak helyett dorgatóriumot fog hallani a nénitől.

Képzeltetni tehát mily kellemetlenül lett meglepetve, a mint zavarodottan, lesütött szemekkel előadva jövetele czélját, a néni, nála szokatlan kemény hangon feddeni kezdte őt.

A hosszúnak ígérkező prédikációnak, a Nelli zokogása vetett véget.

A bőven omló könyvek a néni haragját azonnal lehűtötték.

— Elment az eszed te kis borzas; nem szégyenled sirni egy léha fráterért? — mondá, magához ölelve Nellit s szeretettel simogatta göndör arany haját.

— Én . . . én . . . azért sirtam, mert a

Lapunk mai száma 10 oldal.

körünkben, üdvözlöm önökben nemzetünknek reményét, majdan munkásait, akik fáradsággal szerzett tudományukkal, komoly törekvéssel, felhalmozott ismereteik kincsével hivatva lesznek egykor a hazának sorsát intézni. Önöknek lesz feladatuk a magyar nemzet művelődési fejlődésében eszükkel és szívével közreműködni, hogy az, mint egykor a harctéren, úgy ezután a tudomány és általános műveltségben az első nemzetek közé soroltassék.

Azt mondják: hogy a tudomány hatalom. Ez áll. Az volt mindig, az lesz azután is. De a hatalomnak egy feltétele volt és lesz mindig és ez az: hogy el ne szakítsák azon erkölcsi ész- és természetfölötti alaptól, melyen az élet nyugszik.

A tudomány a suggestiónak mindig határozó neme volt, tekintélyével befolyásolta az életnek minden nyilvánulásait, hatványozta a fejlődésnek minden vívmányait és propulsiv erejével megakadályozta a pangást. Tudomány nélkül nincsen haladás, nincsen művelődés.

Abstract alakjában a multban ugyan gyakran meddőnek látszott, sokszor a rideg tudósok különcségének vétetett, miből a világra és a társadalomra kevés haszon látszott háromolni; de a történelem itt is bizonyosságot tett a tudomány hatalmáról, mert a legbámulatosabb találmányokban, felfedezésekben, a korszakokat alkotó nagy eseményekben a népeket ért legnagyobb katastrófákban azon elvek expansiv ereje működött, melyeket az elvont tudomány felállított. Az eszme sokáig lappangott, de lassankint és észrevétlenül testet öltött és rontott vagy épített, átalakította a társadalmi viszonyokat és mindig egy lépéssel előbbre vitte az emberiséget, lassan működött, mert az eszmék lassan érnek, de működött, biztosan és eredményesen.

A kereszténység magasztos, isteni tanai három századon át küzdöttek a mély gyökerekkel bíró pogányság ellen, míg teljes fényben ragyoghatott. A renaissance korszaknak eszméi a reformációra vezettek. Descartes bölcsészete nem hatott rögtön, de lappangó ereje ki ki tört és élt, míg Comte pozitív bölcsés-

zetére vezetett, és ez — Comte positivismusa — ma a gyakorlati életbe átültetve, ugyszólván uralkodói hatalommal terjed, — fájdalom! nem üdvös, nem szerencsés irányban, mert neki köszönhetjük, hogy letördeli lassan az idealismust, hogy kiöli fokozatosan az idealizmus kincseit. A nagy francia forradalmat az encyclopedisták előzték meg. Robespierre-ről mondják, hogy Rousseau «Contrat social»-jával zsebében lépett a vérpadra.

Az emberi észnek művei tehát abstractalakokban is a művelődés menetében ellenállhatlan hatást gyakoroltak. A könyvek, melyekbe a tudomány világ megfogató eszméit lerakta, a könyvtárakban lehet hogy elporladoztak, de az eszmék éltek és átalakították az emberiséget. A tudomány hatalom volt.

Ma a tudomány megszűnt egyeseknek kiváltsága lenni, kilépett azon szűk körből, melyben eddig mint egy magvető működött, ki az időre bízta a magnak gyümölcsötvetését: ma roppant fejlődésénél fogva szakokra oszlott és oly terjedelmű, hogy egyes ember azt át nem karolhatja; ma a tudomány a gyakorlati tere lépett és áthatván a társadalomnak minden rétegét, fölölvén minden társadalmi kérdést, társadalmi hatalom lett.

Hasonló jelenséget a történelemben hiába keresnénk. Oly kérdések várnak megoldásra a tudomány által, melyekhez hasonlókat a civilizáció egész történelmében nem találunk. Átmeneti korszakokban, — pedig az emberiségnek sok ilyen korszaka volt, — mindig nagy eszmék küzdöttek érvényesülésért, de a küzdelem tere egy vagy más nemzetre volt korlátozva, a melyből az új eszmék azután a világba szétsugároztak. Ma egész világrészek vannak talpon. A szellemi fegyverek, melyek az elhaló század egy újabb aerával küzd, oly hatalmasak, hogy az emberi társadalomban mutatkozó rohamos fejlődés, majdnem lehetetlenné teszi az emberi tudásnak oly összesítését, oly összefoglalását, mely a jövőre nézve vezérszaggul szolgálhatna, a miért is a tudomány legkitünőbb mai vezérférfiai: mint egy Spencer, egy Huxley, egy Kidd aggódva néznek azon rombolások elé, melyeket a tul-

tengő és sokszor nem a legalaposabb tudományosság tehet. Az óriások megijedtek saját gyermeköktől és Huxley majdnem kétségbeesve mondja: »hogy egy bolygó csillag közeledtét, mely az egész történelmet elsepere a legkívánatosabb megoldásnak örömmel üdvözlőné».

A tudomány sokoldalú elágazása mellett a gondolkodó elmék az életnek a megoldásra váró egyéb nagy problémáit is látják. Vannak jogok, vannak kötelességek, vannak törvények, melyeknek a tudomány nem adhat sanctiót.

A társadalomnak azon osztályai, melyeket a tudomány csak kis szelvénye érintett, de amelyeknek reményei, vágyai, követeléseik éppen a tudomány általánosítása folytán oly nyugtalanító módon lettek felkeltve és fokozva, ezen osztályok várva-várják a tudomány által esz-közöndő nagy csodákat és a csodák — nem jönnek. Szociális tudomány, — amely e nevet érdemelne, — mondhatni még nincsen. Van egy halmaza az empiricus észleleteknek, de ezeknek összefüggése, ezeknek syntheticus csoportosítása oly gyarló, hogy logikai következtetés a jövő alakulásokra ezekből nem vonható.

Bármily nagy tehát a tudomány hatalma, itt kezdődik annak tehetetlensége, annak meddősége. És ez vezet engem arra a tere, melyet nem ajánlhatok eléggé Önöknek ifjú barátaim gondos figyelmükbe, és ez: hogy a tudomány nem ignorálhatja az életnek legfőbb éltető erejét, legbiztosabb alapját az erkölcsöt (morált) és ennek legfőbb sanctióját a vallást.

Av évezredek óta tartó evolutióban ha keressük a principium movens, azt fogjuk találni, hogy az tulnyomóan az ethika terén található. Öntudatlanul, vagy öntudatosan ez befolyásolta az egyeseket és a társaságban egyesített népeket, — találjuk, hogy ezen principium mindenkor ész, — és természet — fölötti volt. Ezt magok a positivisták is elismerik és nem lehet az időpontot megjelölni, — a mai napig sem, — a melyen ez hatását veszítette volna.

Az ethikai principium mélyen gyökeredzik az embernek egész valójában, aki ezt tagadja az az emberi nem fejlődését nem figyelte meg teljes lényegében. A tudomány hatalmas tényező

E biztatás dacára Nelli mégis nyugtalan szívvel távozott el a nénitől.

Ha tudta volna, hogy ilyen legombolyítása lesz ez ügy fonalának, úgy bizonyára nem közölte volna a nénivel a levél tartalmát. Bárha nagyon hogy beavatta e dologba a nénit, a ki Isten tudja, minő szidalmazó kemény szavakkal fogja illetni Fegyvernekét s a szegény fiatal ember szégyenében a legvégsőig lesz elkeseredve...

Felzgatott képzelete a legsötétebb színekkel festé a következő napot. . . Hallani vélte a fegyver eldördülését s látni Fegyvernekét vértől elborítva élettelenül feküdni, a gyógytár mellett lévő kis szobájában.

Összeborzadt annak gondolatára, hogy mindez miatta fog történni.

De tehet-e arról, hogy olyan lángoló szerelemre gyúlt iránta az a szerencsétlen fiatal ember. Hiszen ő sohasem szította ez érzelmet szívében: sőt mindig haragot szinelve hagyta a faképnél, valahányszor szerelméről kezdett beszélni.

Egész napon át egymást üzték a Nelli fejében a kínzó gondolatok, míg végre este lett s elérkezvén a lenyugvás ideje, kis hálószobájába vonult.

Mielőtt azonban lefeküdt volna, a Jézus feszülete elé térdelve buzgón imádkozott. Arra kérte a világ Megváltóját, hogy óvja meg őt attól, hogy lelkét egy ember életének elvesztése terhelje: nyujtsa erőt Fegyvernekének a lemondáshoz.

Imája végeztével kissé könnyekült szívvel feküdt hófehér csipkés ággyába, de a kiállott izgalmak folytán, csak későn jött álom szeméire.

Másnap, szokása ellenére, igen későn eb-

redt fel s ébresztője akkor is az udvarról behangzó zajos beszéd volt.

Ijedten szökött ki ágyából s gyorsan magára öltve ruháit, fölnyitá az ablakot, hogy minden szót jól megérthessen, mert úgy rémlett előtte, mintha a Fegyverneki nevét említették volna.

Igen, most már tisztán hallottam, a mint atyám ingerült hangon mondá:

— No látod barátom, milyen kellemetlenséget csinált nekem, az a könnyelmű fráter!

— Ah! ne vedd olyan érzékenyen a dolgot — szólt egy másik férfi hang, a melyben Nelli az orvasára ismert.

Ezután újra atyjának hangja hallatszott, de már nem érthette jól a szavakat, mert messze távoztak az ablak irányából, a melyen kitekintve látta, a mint a gyógyár udvarra szolgáltáján bementek.

A hallott szavak s az orvos jelenléte a legrosszabbat sejtették vele. De bár mi történt is, tudni akarja a való igazat. Felvilágosítást kér a nagynénitől.

A néni szobájában a szoba rendbeszedésével foglalatokodó szobalányt találta a ki a Nelli látására ijedtem kiáltott föl:

— Szent Isten! mint el van halványulva a kisasszony! Hallotta talán, hogy mi történt.

— Nem . . . nem hallottam semmit — felelt Nelli lázasán dobogó szívvel — Hát történt valami?

— Igen bizony! . . . A tekintetes ur anynyira felboszankodott, hogy azt hittük mindjárt megüti a guta.

— Oh Julesa, mondja hát gyorsan, hogy mi történt?

— Ugy történt a dolog, hogy a gyógytár nem nyitotta ki szokott időben a segéd ur s az ajtó előtt többen várokoztak. Egyikük aztán, a ki súlyos beteg számára akart készíttetni gyógyszert, bejött a tekintetes urhoz, a ki éppen akkor akart reggelizni. A tekintetes ur, megijedt, hogy mi történhetett, mert nem volt tudomása arról, hogy még zárva a gyógytár és . . .

— Mondja a részleteket Julesa — szólt, majdnem könyörögve Nelli — Csak azt mondja meg, hogy mi történt?

— De instálom a kisasszonyt, sorjában kell elmondanom a dolgot, hogy fogalma lehessen arról az ijedelemről, a melyet nemesak a tekintetes ur, de mi mindnyájan kiállottuk, a segéd ur miatt. A szegény nagysága úgy meg volt rémülve, hogy szinte elájult, a mint hirül vette, hogy lakatossal kell felnyitvatni a segéd ur szobáját; mert habár sokáig dörömbözött s kiabált a tekintetes ur, az csak nem akarta belülről kinyitni. No és most jön a java.

Legelőbb a tekintetes ur lépett be, de alig tett néhány lépést, ijedten kiáltott fel: »Jaj a szerencsétlen flótás!» Ekkor már mi is bent voltunk s képzelje kisasszony mit láttunk: a segéd ur mozdulatlanul feküdt ágyán; szája nyitva s a takaró derékig lecsuszva róla. Mel-lén az ing veres foltokkal tele. . .

— Nem én irtam a levelet. a néni, a néni — rebegte Nelli elhaló hangon s a földre zuhant volna, ha Juliska idejében karjaival föl nem tartja.

A megrémült Julesa, a pamlagra fektetve Nellit, a nagyságához szaladt s töredelmesen bevallva, hogy milyen bajt okozott, segítségül

volt, de soha sem bírta odáig vinni, hogy az emberiségben ezen vele született tulajdonságát vagy előlthette, vagy csak nélkülözhetővé is tehetné volna, sőt bizonyos, hogy a nemzetek csak akkor haladtak, amidőn a tudomány ezen leghatalmasabb agensét az ember lelki életének, tudniillik a morált és a vallást tiszteletben tartotta. A tudományos Róma morál nélkül megbukott.

És e felfogást igazolni fogja a szociális tudomány, mely a jövő század evolutióját vezetni fogja. Ez be fogja bizonyítani, ami már mondatott is, hogy a szociális kérdés a morál kérdése, de nem azon morálnak, mely conventionalis és a melynek utolsó principiuma az emberi ész, hanem annak, mely a vallásban bírja a természetfölötti szentesítést.

A positivistáknak ugynevezett emberbaráti ábrándjai, melyek csak a tényekből önkényesen, leszámaztatott életszabályokat adnak, üres formák, melyeket maga Comte sem birt a vallás méltóságára emelni. Megpróbálta, de nem sikerült.

És e tekintetben örvendetes fordulat állott be.

Onnan, a honnan egy század előtt a kereszténység megsemmisítésére irányzott atheismus átszivárgott a száraz földre, Angolországból, a tudomány legújabb termékei, elhagyván az anygelvű bölcsészetnek meddő vergődéseit, magasabb szempontból kezdik tárgyalni a szociális kérdéseket. A *»melyen erkölcselen elméleteket,«* — mint azokat a ma is élő Lecky nevezi, — felváltják más oly tudományos munkák, melyek az erkölcsi érzelmeket és ezzel együtt a vallást az emberi elme kiegészítő részének tekintik. Ezen tudások szemében a vallás már nem phenomenon, mely az emberiség gyermekkori sajátsága, hanem feltétele, sőt jellemvonása az egész emberi nem evolutiójának. A civilisatio haladása vagy pangása, a vagy visszafejlődése szorosan összefüggött mindig a vallás erkölcsi mozzanat emelkedésével vagy hanyatlásával. A civilisatio felülete lehetett fényes, káprázatos, míg annak belseje már korhadásnak indult. Caesar idejében Hercules oszlopaitól az Euphratig, a régi vallásokból kihalt az éltető principium, de ezzel ugyanazon éltető principium

hivta, hogy életre keltsék az elájult kisasszonyt. — A midőn Nelli eszméletét vissza nyerve, fölnyitotta szeméit, tekintete a föléje hajló nagynéni aggodalmas arcán akadt meg.

Egyszerre minden eszébe jutott.

Mily sohaj szakadt föl melléből s alig halhatóan mondá:

— Én ártatlan vagyok; nem akartam vesztét okozni.

— Hála Istennek, hogy újra hallom hangodat — örvendezett néni — Ugy megijeszteti az embert! . . . Miért is fecsegett az a haszontalan Julesa.

— De néni, hiszen később úgy is megtudtam volna.

— Mit tudtál volna meg?

— Hogy öngyilkos lett Fegyverneki.

A néni hangos nevetésbe tört ki.

Ez a hirtelen támadt jókedv nagy csodálkozást szült Nellinél. Kérdően tekintett a néni arcára, a ki sietett felvilágosítani őt.

— Azt hitted te gyermek, hogy kivégeztem magát az a? . . . nem is tudom mily címöt adjak annak a hitvány embernek!

— Hát mi történt vele?

— Egyszerűen az, hogy mint rendszeren, a vasárnap délutánt s estét a vendéglőben, hasonló körhely fráterek társaságában töltötte el. S miután a részeg emberek között mindig előfordul valami esete-páté, ez a semmiházi is kikapta a maga részét. Czivakodás közben a pajtások egyike szembe öntötte egyik üvegnek piros színű tartalmát; nem tudom bor volt-e vagy más féle ital. De több kellemetlenségünk nem lesz már vele, mert atyád kiadta neki az utat.

is kihalt a római társadalomból, — összeroskadt és az Imperatorok minden erőlködése nem volt képes ezt megakadályozni.

Szíveskedjenek! Ifju Barátaim! kezükbe venni Müller Miksát, a nagy philológót, aki egyik felolvasásában mondja: hogy azok közt, akik hitetlenséggel, vagy atheismussal kérkednek, alig van néhány, aki saját szorgalma, fáradságos tanulmánya és vizsgálódása után lett azzá, a legnagyobb rész csak szajkózza azt, amit másoktól hallott; — vagy vegyék kezükbe a legújabb irodalmi terméket Kidd Benjamins munkáját és látni fogják, hogy bármily hatalmas is legyen a tudománynak befolyása az emberi nem fejlődésére, mégis sehol sem bírta nélkülözhetővé tenni a vallás erkölcsi alapot.

Nagyon kecsgetető volna a keresztény tudománynak hatalmáról előadást tartani és bebizonyítani, hogy a kereszténység nélkül ma Európában sem tudomány, sem civilisatio nem volna. Nem teszem. Elég oda mutatom, hogy a legnagyobb tudományos elmék ma a vallás-erkölcsi érzetet a haladás általános normatívumának tekintik, mert ezen érzet lényeges tulajdona azon lénynek, melyet embernek nevezünk, a tudomány csak accessorium, szerzett tulajdon, mely eszköz a haladásra, azt befolyásolja, hatványozza és dicsőségét hirdeti azon észnek, mely csodálatos műveket létesít, de mely egymaga rideg, száraz és sem a társadalmi, sem az élet problémáit nem képes megoldani. Az élet egy organismus, melynek egész teljét van hivatva a civilisatio fejleszteni, az egyoldalúság itt is tehetetlen.

Ime Ifju Barátaim! a tér, mely Önök szorgalmának ki van jelölve. Óriási feladattal állanak szemben. A tudomány hatalom volt mindig, soha nagyobb mint ma; de valamint magasabbra mint ezelőtt emeli azokat, akik a hatalmat magoknak megszerzik, annál törpébbeknek fognak látszani azok, akik azt nélkülözik. A tér azok közt, akik tanulnak és haladnak — és azok közt, akik hátramaradnak, mindinkább tágul és lesznek valamint az életben, úgy a tudomány terén is gazdagok és proletárok és ezek közt szemfényvesztők, kik önhittségükben mérget adnak ott, ahonnan az emberi ész aranyat kér.

A nemzet Önöktől, barátim aranyat kér. Ész és szív a bányá, amelyben Önök ezt megtalálhatják. Az észben a tudomány, a szívben a nemes érzelmek lappanganak, műveljék mindkettőt, legyen jelszavuk: »a tudomány«, legyen vezető nemtőjük: »a vallás«, e kettős vezércsillag alatt Önök majd a boldog magyar hazának, boldog fiai lesznek.

Az országos magyar diák szövetség kongresszusa.

— E l s ő n a p . —

A századokon át vallásos érzületéről híres magyar ifjuság ősi tradícióihoz híven, az országos magyar diák szövetség nagyváradi kongresszusának működését a Mindenható segítségül hívásával kezdte meg. Ezt elvártuk a magyar ifjúságtól, de nem is csalódtunk bennük. Csak az olyan munka lehet eredményes, melyen Isten áldása van. Kétszeresen jól esik regisztrálnunk ezt a körülményt a mai korban, midőn mindenütt és minden áron arra törekednek, hogy már az ifjuság szívéből kitépjk a vallásos érzelmeket. Jól esett látnunk, hogy az O. M. D. Sz. nem hagyja magát eltántorítottatni a divatos jelszavak által, hanem megadja Istennek, a mi Istené s követi azon elveket, melyeket Nagyváradi nagynevű s lángajku bibornoka mai ma-

gaszróptü beszédében követendőnek állított oda az ifjuság elé, kimutatván, hogy vallásosság nélkül hiába való a tudomány s nem fejlődhetik ki valódi hazaszeretet.

Ez a beszéd, mely az egész kongresszusnak fénypontját fogja képezni, láthatólag maradandó benyomást gyakorolt az ifjakra melynek haatása alatt láttak a munkához.

A tegnapi naphoz különben állandóan verőfényes idő kedvezett s nagy és előkelő közönség vett részt ugy a délelőtti megnyitó ülésen mint az esti banketten. — Nagyváradi figyelme most pár napig a kongresszusra van irányozva, melynek tagjai mindenütt a legjobb benyomást keltették. —

A mai napról szóló részletes tudósítások a következők:

Szent mise a fehérpapok templomában.

A kongresszus működését a Mindenható segítségül hívásával vezette be, melynek fényét nagyban emelte az, hogy Schlauch Lőrincz bibornok, a kongresszus védnöke mutatta be a misét.

A premontreiek templomában, mely egészen megtelt nagy és előkelő közönséggel, fél 10-kor kezdődött a mise, mely alatt Belezna Antal székesegyházi karnagy vezetésével mellett az ifjuság ájtatosan énekelt.

A kongresszuson résztvevő ifjuság teljes számban jelent meg az Egyetemi kör hatalmas milleniumi nehéz selyem lobogójával. Többen diszmagyarba voltak öltözve s nagyban emelték a kép festői voltát, melyet az ifjuság felvonulása okozott, kikkel több vidéki főiskola pedelusa is együtt jött, vállakon nagy széles, a város színét viselő szalaggal.

A kocsin érkező bibornokot a templom ajtóban Zajnay János és Winterhalter Antal kanonok és Dencs János cz. kanonok, valamint Kotunovics Sándor főgymnasiumi igazgató fogadták Mayer Antal és dr. Szemethy Géza udvari papok kíséretében.

A misén a jogakadémia tanári karán kívül Nagyváradi számos notabilitása, a premontrei rend tagjai, a papnövendékek s a gymnasiumi ifjuság és előkelő hölgy közönség volt jelen.

Mise után a bibornok a sekrestyébe ment s levetvén az egyházi öltönyöket, átment a főgymnasium disztermébe, hova ezalatt már nagy közönség gyűlt össze.

A megnyitó ülés.

Az egész város fel van lobogózza, de különösen az uri-utcza, melynek csaknem minden házán ki van tűzve a tricolor, melyet a tavaszi szellő vidáman lobogtat.

A jogakadémia és gymnasium előtt egész délelőtti nagy közönség állott, mely érdeklődéssel kísérte a kongresszisták és a bibornok megjelenését és távozását. Néhány amateur fotografus is ott settenkedett masinájával s egyre-másra kapták le a mozgalmas látványt nyújtó érdekes képeket a fővárosi képes lapok számára.

Tíz óra felé járt az idő, midőn a már szüntől megmegtelt tágas diszterembe a bibornok és Dr. Bozók Alajos igazgató, a kongresszus védnöke és elnöke beléptek, kiknek jöttét hatalmas éljenzéssel fogadták.

Dr. Schlauch Lőrincz bibornoki talárban nyakán az első osztályú vaskorona rend sárga szallagjával jelent meg.

Az emelvényen levő hosszú zöld asztal mellett a következők foglaltak helyet:

A közepén a bibornok, kinek jobbján Dr. Bozók Alajos jogakadémiai igazgató és Kotunovics főgymnasiumi igazgató, balján Sebesi János az »Egyetemi kör« elnöke, Orley Dénes Rajcsányi Gyula és Winterhalter Antal apátkanonok foglaltak helyet.

A közönség sorában ott láttuk a következőket:

Hlatky Endre, Bulyovszky József, Rácz Mihály, Zajnay János, Szunyogh Lóránd, Dencs János, Orley Béla, dr. Székely István, Halász Gyula, dr. Sipos Árpád, dr. Molnár Imre, dr. Hoványi

Gyula, dr. Szolcsányi Hugó, dr. Persz Adolf, Hofmann Henrik, K. Nagy Sándor, Géczy Lajos, Ficzek Lajos, Ládai Kázmér, Kortész Miksa, Novotny Alfonz, Kunyhóssy János, Lázár Márton stb.

A s s z o n y o k: Hlatky Endréné, Szunyogh Lórándné, Géczy Lajosné, Hoffmann Henrikné, dr. Molnár Imréné, dr. Szolcsányi Hugóné, Ficzek Lajosné, dr. Korda Kálmáné, dr. Beöthy Lászlóné, Száhlender Károlyné, özv. Hlatkyné, Bige Gyuláné, Jelentsik Istvánné, Tóth Mártonné, Zathureczky Albertné, Baróthy Sándorné, Örley Béláné, Böszörményi Gézané, Szokoly Tamásné stb. stb.

L e á n y o k: Géczy Irén, Száhlender Etelka és Margit, Bige Ilonka, Millye Ilonka, Jelentsik Klára és Margit, Ficzek Margit, Tóth Margit, Zathureczky Paula, Csányi Margit, Csapó Ilona, Korda Boriska és Irén, Balázsházy Margit, stb.

A bibornok fenkölt szellemű s mindvégig nagy figyelemmel hallgatott megnyitó beszédét, mely élénk visszhangot fog kelteni az egész országban lapunk élén közöljük.

A bibornok ismert ragyogó ékesszólásával és fiatalos lelkesedéssel egyes részeket nyomtatékosan hangozva adta elő monumentális, nagy hatást keltő beszédét, melynek kiválóbb részét gyakran szakította meg éljenzés és tetszés zaj, percekig tartó tapsvihar és szünni nem akaró éljenzés követte. A tetszés zaj lecsillapulása után dr. Bozóky Alajos kir. tanácsos a következő beszédet tartotta:

Dr. Bozóky Alajos beszéde.

Tisztelt Uraim!

Kedves ifju barátaim!

Különös örömmre szolgál, hogy a magyar főiskolák ifjúságának küldötteit a nagyvárad Almameter nevében üdvözölhetem. Legyenek meggyőződve, hogy a legszívesebben látják önöket a mi körünkben, hisz itteni megjelenésök egy lépéssel ismét előbbre viszi az ügyet, a melyek érdekében a hazai főtanodák ifjúsága sorakozni kíván.

Hazánk kulturális haladása szempontjából igen kívánatosnak tartom, hogy nagyobb városaink megannyi góczpontjai legyenek a műveltség terjesztésének, valamint azt, hogy az ezen centrumokba sereglő fiatalság egymással érintkezze, mert ezen kölcsönös érintkezés okvetlenül emelni fogja a vidéki értelmiség szellemi nivauját és nagyban hozzá fog járulni az egész nemzet általános műveltségének egyenletesebb fejlesztéséhez.

Sokszor hányták már szemünkre, hogy maroknyi nép vagyunk, pedig ez a szemrehányás semmit mondó, vagy legalább is fölösleges, mert magunk tudjuk legjobban, milyen kevesen vagyunk és eszünk ágában sincs, hogy azt a tényt csak egy pillanatig is tagadjuk. De igenis tagadjuk azt, hogy a műveltség csupán a nagy nemzetek kizárólagos kiváltsága volna, sőt ellenkezőleg be akarjuk a világ előtt bizonyítani, hogy olyan kis nemzet is, mint a mi ilyen mi vagyunk, nemcsak az általános emberi műveltségnek tehet hasznos szolgálatokat hanem egyik másik tekintetben példányképe is lehet a nagy nemzetnek. Erre törekedünk nemcsak érdemes, de bátran ki merem mondani szükséges vállalkozás a mi részünkről, a melyet az öszfentartás ösztöne parancsol minékünk.

És hogy ezt a mindnyájunk szívébe vezetett törekvésünket siker koronázza, mindenek előtt tisztában kell lennünk az iránt, hogy teljesen önmagunkra vagyunk utalva. Nekünk nincsenek hazánk határain kívül rokonaink, barátokra pedig csak úgy tehetünk szert, ha magunkat más nemzetek barátságára érdemeseknek mutatjuk. Első sorban tehát a legszorosabb összetartásra van szükségünk, mert ha össze nem tartunk, hanem annyifelé húzódnak, mint a hányan vagyunk, egész hirtelen, úgy hogy észre sem vesszük, ránk törhet a veszedelem t. i. összecsaphatnak fejünk fölött az idegen áradat hullámai, a midőn aztán a történelem csak mint egykoron létezett, de a belső egyenetlenség, az általános képtelenség miatt elveszett nemzetről emlékeznék meg mirőlünk. Ennél borzasztóbb csapás csakugyan nem érhetné a magyart, mert míg a Sajónál, Mohácsnál és Világosnál reánk

szakadt veszedelmet kihevertük és túléljük, újra magunkhoz térünk és tovább folytathatjuk nemzeti létünket, ezt az említett veszedelmet nem bírjuk túlélni, mert önállóságunk elvesztével nemzeti jellegünk, a mi magyarságunk is menthetetlenül és visszahozhatatlanul oda volna. Ez az oka annak, hogy miért nem állhatunk be kozmopolitáknak és hogy miért kell nekünk még az általános emberi műveltséget is nemzeti sajátosságainkhoz szabott magyar köntösbe öltöztetnünk: már az édes anyatejjel magunkba szívtuk azt az érzést, hogy a mi szülőföldünkön kívül más nem lehet a mi hazánk, szeretnünk egész az önfeláldozásig csak magyar hazánkat lehet.

Művelté tesszük a mi hazánkat is de nem azon áron, hogy elveszítsük. Ezt a végzetes csapást mindenkorra, vagy mondjuk beláthatatlan időre mitőlünk elfordítani: mindnyájunkat legszentebb kötelessége s egyszersmind alapföltétele nem csak nemzeti létünknek, hanem az anyagi és szellemi boldogulásunkat célzó minden egyéb lépéseinknek is.

Ezer éves multunk arra a reményre jogosít bennünket, hogy ezentul is becsülettel megálljuk helyünket a művelt nemzetek sorában, de egyszersmind arra is int, hogy hiven kell ragaszkodnunk, őseink szent hagyományaihoz és erősen megfogadnunk, hogy korszerű haladást mindig összeegyeztetjük az ősi erényekkel.

Kétséget nem szenved, hogy az ifjkorban nyert benyomások a legtartósabbak szoktak lenni és egész életünkre kihatni. A fiatal kor lelkesedése minden szép, jó és nemes eszméért olyan zománczos, melyre még késő vénségünkben is örömmel visszazogondolunk. Nem hiába nevezzük e kort arany-ifjúságnak. Az ifjkorban kötött barátság a legmaradandóbb, ha tehát hazai főiskolánknak vezérszerepre hivatott összes fiatalsága kölcsönös baráti viszonyba lép, és a körülmény csak megerősítheti a nemzeti összetartás érzetét, a ránk hasonló kulturális feladatoknak vállalt megoldását pedig bizonyára hatalmasan előmozdítja.

A nemzeti szellem ápolásának ezen eszköze másutt is hatásosnak bizonyult. Tudvalevő dolog, hogy a ma olyan hatalmas Németország nemzeti egységének kivívása iránti mozgalom a német egyetemen létezett Burschenschaftok kebléből tódult ki. S minthogy Németországon régtől fogva szokásban volt, hogy az ifjak nemcsak egy, hanem több egyetemen keresték és szereztek meg magoknak szellemi kiképzetésüket, annál fogva ugy szolván magától következett be az összeforradás folyamata a mennyiben a legtávolabb vidékekről származott ifjaknak egymással való kölcsönös érintkezése szülte azt a benső barátságot, mely akkor sem szűnt meg, midőn a különféle életpályák a melyekre léptek, térbelileg elválasztották őket egymástól.

Ime az Országos Magyar Diákszövetség is, mely összefüveteleit majd itt, majd amott tartja a legkedvezőbb, de egyszersmind a legkedvesebb alkalmul szolgál arra nézve, hogy a kárpátok és az erdélyi bércek aljáról származó ifjak az alföldi román született kar és bajtársakkal találkozzanak, megismerkedjenek és megbarátkozzanak, egyszersmind pedig a hazaszeretet közös érzetében egyesüljenek, kulturális teendőnk fölül egymással eszméinket kicseréljük, esetleg egymásnak szentül megfogadják hogy egy-egy üdvös eszmének megtestesülését tőlük telhetőleg előmozdítani fogják.

Uraim! a haza jövőndő sorsa Önöktől függ. Mint magyar ifjaknak lehetetlen önöknek egyebet kívánni, mint a magyar haza felvirágzást. Az a tudat, hogy ennek előidézésben az oroszlanrész Önöket illeti, minden bizonnal lánggyújtja fogékony szívöket. Legvégső esetben aczélszavakkal, halálmegevető hősiességgel kell fennállását megvédeniük. Oh ne adja a Mindenható, hogy erre egyhamar szükség legyen. Marad tehát a béke ideje, mely alatt még több, mert szakadatlanul teljesítendő szolgálatokat követel önöktől a haza t. i., hogy tudományos ismeretekkel, ezeknek folytonos kiegészítésével és a mennyiben módjukban van, tovább terjedésével és gyakorlati érvényesítésével igyekezzenek hasznára lenni a hazának.

Még egyszer üdvözlöm tehát Önöket a nagyvárad kir. jogakadémia nevében s azon

forró óhajással fejezem be szavaimat: addig éljenek, míg a Hazának élhetnek!

Az élénk éljenzéstől követett beszéd után Örley Dénes az O. D. Sz. nagyvárad osztagjának elnöke emelkedett fel szólásra, ki szép szavakban mondott köszönetet a bibornoknak gyönyörű beszédeért és anyagi támogatásáért s háláját nyilvánította, a miért a védnökséget elfogadta és megjelenésével az ifjúságot kitüntette.

Hasonlóan megköszönte dr. Bozóky Alajos igazgatónak és dr. Beöthy László főispánnak a diszelnökség elfogadásáért és a megjelenésért; beszédét a következő szavakkal fejezte be:

Végül hálánkat és köszönetünket Nagyvárad város minden szép és nemesért lelkesedő közönségének jóakaratu támogatása és áldozatkészségeért. Kérem ismételtlen, fogadják szívesen öszinte igaz hálánkat és köszönetünket. És most szeretett tagtársak legyetek üdvözölve tiszta szívből, lelkünk egész melegével! A szeretet és kegyelem Istene terjessze ki felettünk áldásos kezét, hogy munkálkodásunkat kísérje a kívánt siker.

Szeretett tagtársak! Hozott Isten hozzánk. Legyetek üdvözölve újból és újra általam!

Azután Sebesi János Miklós mondott köszönetet Nagyvárad városának azon nagylelkűségeért, hogy a kongresszus összejülését lehetővé tette s röviden vázolta a kongresszus programját.

Beszédét így fejezte be:

A küzdelem az, a mi erőt ad. Nagy eszmékért küzdeni teszi nemessé az egyes embert, teszi nagygyá és nemessé a nemzeteket is. Az O. M. D. Sz. ötödik kongresszusát ezennel azzal nyitom meg, hogy a belénk helyezett bizalomnak megfelelően, hiven kövessük a zászlónkra irt jeligét:

Isten! Király! Haza!

Az elnökök beszédeit lelkesen megélijenezték, mire a Szózat dallama hangzott fel s ezzel a megnyitási ünnep véget ért.

A bibornok megtekintvén az egyetemi kör díszes zászlóját, lelkes éljenek közt távozott, mire a közönség széteszlott.

Első rendes ülés.

Elnökök: Sebesi János Miklós, Örley Dénes.

Jegyzők: Meiszner Ernő (Budapest) és Polez Rezső (Kolozsvár).

Sebesi megnyitja az O. M. D. Sz. tanácskozásait. A jegyzőkönyv hitelesítésére az első napon felkéri a következőket: Száva, Nyáry, Krenner, Meskó, Fél, Joó.

Következik a napirend:

Az igazoló bizottság jelentése.

Száva Gábor előadja az egyes osztagok megbizottainak névsorát.

A kongresszus tudomásul veszi a jelentést.

Előterjesztés a napirendről.

Száva: Junius 7-én lesz öt éve, hogy a magyar ifjúság kimondotta a szövetkezés szükségességét. A keletkezés idejében a magyar haza egyes vidékein az ifjúság egy része megfélekedett arról, hogy ez a haza mindnyájunk és mindenféle rossz híreket terjesztettek rólunk. Most jobb viszonyok vannak. Ezek után előadja a napirendet, mely lapunkban a tárgysorozatról szóló tudósításban található meg.

Ditrói felszólal hogy a napirendre a központi bizottság elnökének jelentését kívánja felvételni.

Joó Gyula szerint a központi előadónak kötelessége ez. Nem fogadja el az indítványt.

Joó Gyula a kecskeméti kongresszus 43 pontot állapított meg, mely elhatározatott és teljesítendő, de szükségesnek tartja, hogy akár az előadó vagy az elnök erről jelentést tegyen.

Egyebekben ajánlja, hogy a Pusztaszeren felállítandó emlékről szóló jelentését a napirendre felvegyék.

Nyáry Béla: Az előadó holnap fogja megtenni a jelentést.

Sebesi János (Pest) ildomosnak tartja Ditrói indítványát, mert azt az alapszabályok szerint az előterjesztésen kellett volna előterjeszteni. Feleslegesnek tartja, hogy ugyanazon dologról kétszer is tegyenek előterjesztést. Ha az elnök elmulasztott

valamit, ezt az illető pontoknál fel lehet hozni. Indítványozza, hogy a napirendet változatlanul fentartsa.

Ditrői előadja, hogy tévedésben volt, de fentartja indítványát oly formán, mondja ki a kongresszus, hogy valaki alapos jelentést tegyen a mult kongresszus határozatainak végrehajtásáról.

Melliorisz (Kolozsvár) csatlakozik az előbbinek felfogásához. Reményli, hogy a vezetőségnek korántsem áll jogában elhallgatni azt, a mit tett. (Nagy zaj. Eláll! Ugy van!)

Petrásovich Géza (Pest) szerint olyat kívánnak az elnöktől, a mi nem kötelessége. Hogy a központi előadó előterjesztést tegyen és felsorolja a programot, ez naiv kérdés. (Zaj! Nem erről van szó! Eláll!) Felemlíti, hogy személyes ellentétek következménye az elnökkel szemben tanúsított követelés.

Melliorisz visszautasítja a személyeskedés vádját.

Rajcsányi előadja, hogy az előadó, ki rosszul lett, jelentést fog tenni.

Ráth Endre (Pest) az előbbi indítványt pártolja.

Ditrői modifikálja az indítványt akként, hogy a holnapi ülésen az előadó megtegye jelentését. (Helyes!)

Krenner Miklós (Kolozsvár) hivatkozik arra, hogy a mult évben Pálffy elnök jelentést tett. Ezelőtt ez nem volt szokásban, de új aerátakar kezdeni. A mai vita tárgya nem lehet, hogy az előadó beteg-e vagy sem, hanem egészen természetes, hogy az elnök tegyen előterjesztést. Megjegyzi, hogy a kongresszus nem kíváncsi arra, mit tett az Egyetemi Kör elnöke, mert az Egyetemi Kör autonóm testület. Reményli, hogy az elnök kedvező jelentéssel fog előállni.

Sebesi elnök szerint az elnöki jelentésre nincsen szükség, mert a program minden pontjánál kapcsolatosan fel lehet szólni mi történt a mult évben? Interpellációkra felelni fog. Kéri, fogadják el a napirendet.

Égly Krenner indítványát ajánlja elfogadás végett. Olvasott ugyanis egy szellemes röpiratot, melynek az a címe:

Mit akar a reformpárt?

Ebben a röpiratban olyan vádak vannak az elnökség ellen, melyekről mindjárt az ülésen beszélnie kellett volna. Nem is tudta elképzelni, hogy elnöki jelentés nélkül a kongresszust meg lehessen tartani. Krenner indítványát pártolja.

Gergely György (reform párt jelöltje) nyilatkozik az Égly által említett röpiratról s hangsúlyozza Krennerrel, hogy az 1-ső pontot ő is úgy értelmezte, hogy az magában foglalja a mult évi kongresszusi határozat foganatosításáról való jelentést, azonban nagyon csalódott, Krenner indítványához csatlakozik s kívánja a jelentés felolvasását, sőt követeli.

Kazay László replikája.

Kazay László válaszol az Égly Sándor által felhozott »Reform párt« röpiratánál való megjegyzésére. Szerinte, ha a reform pártnak valami kifogása van az elnökség ellen, azt nem »abban a szellemes esprit-vel megirt« röpiratba kell hírül adni az egész világnak, hanem tessék a reform pártnak a kongresszus elé vinni az ügyet interpelláció alakjában. »Mit akar a reform párt?« röpirat nem a kongresszus elé való.

Erre általános zsvaj következett, melyben sem Égly Sándor, sem pedig Kazay László, ki pedig minden erejét összeszedte, hogy szavai meghallgattassanak — szavait nem lehetett érteni.

Gergely Gy.-nek sikerült egy percnyi csendet teremteni, melyet annak kijelentésére sietett felhasználni, hogy a röpirattal nem akart pártjának nagyobb reklámot csinálni.

Ezután kitört ismét a rettenetes zaj, melyben a fatalis jelentés felolvasását követelték folytonosan, az elnök végre is kénytelen volt a »zavargások miatt« az ülést felfüggeszteni.

5 perc szünet.

Az öt perc szünet után az elnök az ülést újra megnyitotta s az ifjúságot csendre inti, hogy a kongresszus ugyanis csekély idejét ne pocsékolják meddő s heves vitatkozásokkal.

Általános zaj között (Jelentést, jelentést!) szólalt fel Krenner Miklós, kinek óhajta, hogy a vitatkozást ne vigyék át személyi kérdésre és pártkérdésre, arra a kongresszus ideje nem való s óhajta, hogy az elnök a tárgyalást a rendes mederbe terelje vissza.

Jakobi Andor csatlakozik Krenner óhajához s szavazást kíván.

Sebesi J. Miklós nem rendeli el a szavazást (Nagy zaj) de holnap jelentést fog tenni csupán loyaltásból.

A tárgysorozat 4-ik pontja.

Ortmann Albert jelentést tesz a mult évi kongresszus jegyzőkönyvéről. Két jegyzőkönyv készített ugyan Ditrői, Ilosvay és Pálffy által, minthogy az elnök egyiket sem találta jónak, ezek átdolgozásából alkotta meg a mostani, melybe mindazonáltal több hiba csúszott be. (Felolvassa.)

Ditrői hozzá szól a jelentéshez s felfedez még egy hibát benne s kéri, hogy a nem magyar nemzetiségű ifjakhoz intézett felhívást is, melyet mult kongresszuson fogalmaztak szintén igtassák a jegyzőkönyvbe.

Krenner ezt elvi szempontból mellőzni kéri.

Gergely köszönetét szavaz a jegyzőkönyv készítésért, Ilosvay, Pálffy és Sebesinek s ezzel a 4-ik pont tárgyalását befejezték.

Egyetemi lapok.

A 6-ik pontnál Józsa Gyula jelentést tesz az »Egyetemi Lapok«-ról, kimutatja, hogy azok mindig közérdeket szolgáltak s kéri jelentése tudomásul vételét. (Éljen.)

Melliorisz L. (Kolozsvár) indítványozza, hogy a programot 3 héttel a kongresszus napja előtt tegyék közzé az Egyetemi Lapokban, hogy azokról jó előre tájékoztatva legyen mindenki.

Krenner Miklós megváltoztatni kéri az Egyetemi Lapok címét Diák-Szövetségi Lapokra, hogy azután tisztán a M. D. Sz. érdekét szolgálja, ne pedig csak a budapesti egyetemet s ne párt szempontot s magas elvi szempontja legyen. (Éljen! Taps!)

Sebesi nem veszi Krenner ezen kijelentését indítványnak, csak óhajnak s épen azért ezt az ügyet szavazás alá nem bocsáthatja.

Kazay L. meg azt az indítványt tette, hogy az Egyetemi Lapoknak vidéki akadémiáknál rendes tudósítója legyen, hogy így a vidékről jobban legyen értesülve és ezzel az elnök az ülést 6-kor bezárta. Holnap 8-kor reggel folytatódik.

Fáklyásmenet a rezidencia előtt.

Impozáns menetben indult meg az ifjúság az akadémia épületből, lobogó fáklya fény mellett, folyton éljenezve a püspöki palota elé, hol az erkélytől jobbra félkörben állapodott meg. A nagy éljenzésre meglepetten lépett az agg bibornok az ablak elé, mely alatt az ifjúság elénekelte a szózatot s erre Krenner Miklós körülbelül a következő rögtönzött hangulatos szavakat intézte a bibornokhoz:

Főtisztelendő biboros püspök! Kegyelmes védnökünk.

Aki az ifjúságot ismeri s kezét az ifjúság szívére teszi, az nem érti félre a szív dobbanását, hanem tudja, az ifjúság érzelmait sem kierőszakolni, sem elfolytani nincs semmiféle hatalom.

A délelőtt körünkben elmondott gyönyörű és nagyszabású tudományos szónoklatában említeni méltóztatott, hogy Eminenciában felbredtek újra az ifjúkori emlékek s egészen közénk képzeli magát. Nos tehát mi is ifjak vagyunk ifjúkori érzelmekkel.

Rokon lelkűek vagyunk s a rokon lelkek pedig megértik egymást. Eminenciád tudjuk, hogy szeret minket.

Hogy Eminenciád hozzánk leereszkedni méltóztatott, azért az ifjúságnak legforróbb köszönetét tolmácsolom. Az Ur Isten időtlen — időig sokáig éltesse.

Az agg főpap a meghatottságtól reszkető hangon, mely oly büvös — bájosan hangzott a magasból, mint egy isteni szózat csillagos éjszakában — a következőket válaszolta.

Önök szívesek voltak engem az Önök által rendezett Congressus védnökségére felhívni. Szívesen tettem ezt, mert előhaladt koromban sem felejtettem el ifjúsági éveimet és jól esett megint egyszer Önök társaságában ifjunak érezni magamat.

Most Önök egy mai megtiszteltetésben részesítenek és e megtiszteltetésben egy mai gondolat fekszik az: hogy Önök hiszik — és méltán hiszik, — hogy az öreg testben ifju lélek lakik, mely most is szeretni, lelkesülni és eszményíteni tudja azt ami szép, nemes és magas; hogy melegen feltudja karolni mindazt, ami a magyar hazának boldogítása, az erkölcsök nemesítésére embertársainak szolgálhat.

Örülnék, ha legalább e tekintetben Önök utmutatója lehetnék. Önök szeretik hazájukat, nem kétlem. Lángoljon is érte szívök, de ne feledjék soha mily tisztának kell lenni a hazaszeretnek, éppen oly tisztának kell lenni a gondolatnak, az érzelmeknek, a tevékenységnek. Az erkölcsi szeny a hazafiságnak legnagyobb ellensége.

Lelkesedjenek tehát működjenek és mi öregek szívünk egész teljével önök munkálkodását nézni.

Isten áldja Önöket! Még egyszer köszönöm e szíves figyelmüket.

Fáklyásmenet Dr. Bozóky Alajos tiszteletére.

A rezidenczától a menet Köfaragó-utczára Dr. Bozóky Alajos jogakadémiai igazgató lakása elé vonult, hol az éljenzésre kitekintő igazgatót Ortmann Albert budapesti egyetemi hallgató üdvözölte. Megköszönte neki a kongresszuson való részvételét s aztán az ifjúság nevében megfogadta, hogy a kongresszuson elmondott remek szónoklatának minden intéseit szívökbe fogják vésni.

Dr. Bozóky Alajos igazgató meghatottan köszönte meg erre az ifjúság hozzávaló önzetlen ragaszkodását s az ifjúságot biztosította további szeretetéről.

Bankett a Csarnokban.

A fáklyásmenet után az ifjúság a Csarnokba vonult a város tiszteletére adott bankettre. Jelen voltak az összes akadémiai tanárok igazgatójokkal s a város képviselőit pedig Rácz Mihály.

MENU:

Kecsege mayonaisse
Csirke pörkölt galuskával
Malacz sült salátával
Apró sütemények
Sajtok
Bor

A pecsenye után felállott Dr. Bozóky Alajos akad. igazgató s üritette poharát a legelső magyar emberre apostoli királyunkra. A toasztot viharos éljen követte, mely után Rácz Mihály helyettes főpolgármester Nagyvárad th. város közönsége nevében emelte poharát a magyar ifjúságra.

Zachar Gyula egy igazi szellemes beszédében a tiszta erkölcs és a tudományt élteti, Rajcsányi Gyula pedig élteti Schlauch bibornokot.

Örley Dénes ezen felkiáltással végzi toasztját: dr. Bozóky Alajos addig éljen, amíg nekünk élhet.

Jakobi Andor pedig a magyar diákság testvériességére üriti poharát.

Ezután következett Petrásovich Géza tószta, melynek hatása leirhatatlan volt s utánna perczekig tartó éljenzés zugott a teremben. A tószta körülbelül ez volt:

— Most már nem igaz nagy költőnk ama mondása: Borban az igazság. Nem igaz azért, mert ez a bor már nem bor — hanem kutyvaszték. (Nevetés). Ezt a bort pedig (felmutat

egy üveg bort) össze kotyvasztották azok, akik nem régen vándoroltak be hozzánk — a z u j h o n f o g l a l ó k (Harsogó kacaj) annyira, hogy maguk sem tudják, hogy hanyadán vannak vele. Ilyen kotyvaszték a mai társadalom is, mely a hamis haladás nyomán támadt a régi erkölcsök kárára. (Ugy van! Éljen, éljen! Taps.) De az ez ellen nem régen támadt reakciótól félreértik és mindenféle hamis elveket tulajdonítanak, neki pedig ezen reakcióna egyedül czélja, a régi, hamisítatlan, magyar erkölcsöket conserválni. O azon férfura emeli poharát, aki ezen szép s hazafias reakció szolgálatában áll, azon jeles férfura, akinek hírnevét már egész Európa ismeri, de érdemét mindeztől nálunk nem tudták méltányolni — dr. Schlauch Lőrinczre. (Éljen, éljen! Taps. Éljen Petratovics.) A szónokot számosan üdvözlék.

Ezen beszédre válaszolt H a l á s z Lajos a következőképpen:

Zugó volt a taps, ami Petrasovics toasztjára hallatszott. (Újra megújuló éljen, taps, tombolás.) De Petrasovics beszéde nem volt helyes. (De igen! Éljen Petrasovics!) Ő is élteti Schlauch Lőrinczet, de nem mint Petrasovics a reakció követőjét, hanem mint felkent főpapot. (Éljen Petrasovics.) Petrasovicsot számosan üdvözlék és tombolva-zugva éljenzik. A hivatalos bankett fél 11-kor véget ért.

A mai nap programja.

Délelőtt.

Délelőtt tanácskozások lesznek az akadémia disztermében, melyek reggel 8 órakor kezdődnek, 12 óráig tartanak.

Délután.

— Az atletikai versenyek. —

Az Országos Magyar Diák Szövetség ez idei kongresszusa alkalmából, a Magyar Athletikai Klub szíves közreműködésével 1897. április hó 23-án d. u. 3 órakor a Rhédey-kerti Sport-téren Athletikai viadalt rendez a következő sorrenddel:

1. 100 yardos síkverseny.
2. Sulydobás.
3. $\frac{1}{4}$ angol mértföldes síkfutás.
4. Magas ugrás.
5. Egy angol mértföldes síkfutás.
6. Távolugrás.
7. 300 yardos síkfutás (térelőnyyel).
8. Zsákverseny.

A viadalt rossz idő esetén is megtartjuk. Ez esetben a közönség földött helyről nézheti a versenyt.

Belépti-díj egy korona.

Délután 5 órakor vívómérkőzés a „Zöldfa” szálloda nagytermében, Italo Santelli, br. Bothmer Ernő, dr. Vermes Lajos és br. Chappon Samu mesterek jelenlétében.

A bibornok jubileuma.

— Ujabb előkészületek. —

Rendkívül fényes és páratlanul impozáns módon fogja megünnepelni Nagyvárad Dr. Schlauch Lőrincz bibornok 50 éves áldozári jubileumát.

A jubileumra, melyen a hercegprimás és 10 püspök, a főrendiház és az arisztokrácia számos tagja, Br. D á n i e l Ernő miniszter, képviselők, kanonokok vesznek részt, legújabbán S z a b ó János szamosújvári és P á v e l Mihály nagyvárad-i kath. püspökök, val. b. t. tanácsosok jelentették be eljövételüket, kik a jubileum miatt Dr. R a d u Demeter, az ujonnan kinevezett lugosi püspök felszentelését máj. 9-re halasztották el. Tegnapi tudatta F e h é r Ipoly, pannonhalmi főpát is, hogy a jubileumra Nagyváradra jön.

Olyan illusztris társaságot fog tehát Nagyvárad e napok alatt falai közt üdvözölni, melyhez hasonló csak a királyi pár évek előtti nagyvárad-i látogatása alkalmából és Szent László hét százados emlékünnepe volt városunkban.

Az ünnepek május 1-ével veszik kezdetüket, midőn a küldöttségek legnagyobb része érkezik s tiszteleg a bibornoknál. Ugyanaz nap este lesz a polgárság fáklyásmenete is a katonazenekar közreműködése mellett.

A nagyvárad-i kir. jogakadémia tanári kara legutóbb tartott értekezletén szintén elhatározta, hogy a bibornokot jubileuma alkalmával testületileg üdvözli május 2-án. A kar nevében Dr. Bozók Alajos igazgató fogja tolmácsolni a szerencsekívánatokat.

A biharmegyei orvos és gyógyszerész egyet is testületileg fogja üdvözölni a bibornokot. A küldöttség szónoka Dr. Konrád Márk lesz.

A dr. S c h l a u c h Lőrincz jubileuma alkalmából a polgárság által rendezendő ünnepek végrehajtó bizottsága nevében M e z e y Mihály és H o v á n y i Géza tegnapi beadványt nyújtott meg Nagyvárad város tanácsát, a melyben a város által rendezendő ünnepek mozzanatait keresztülvitelére készséggel felajánlják a végrehajtó bizottság közreműködését, továbbá felkérlik a tanácsot, hogy tekintettel a hercegprimás, D á n i e l miniszter és más méltóságok érkezésére, a vasúthoz vezető utcákat feldiszitetteti szíveskedjék.

A békési főispán beiktatása.

— Saját tudósítónktól. —

Gyula, április 22.

Békésmegye ifju főispánjának ünnepélyes beiktatása ősi szokás szerint nagy fényvel ment végbe Gyulán.

A szomszéd törvényhatóságok és más vendégek érkezéséről már irtunk.

A fogadtatás.

Az új főispánt, L u k á c s Györgyöt a megye vasuti állomásán ünnepélyesen fogadták. Szerdán este érkezett Gyulára. Daczára a szakadó esőnek, nagy közönség vonult ki a pályaudvarra s az odavezető, feldiszitett uton is tömegesen foglaltak állást, hogy ovációkban részesítsék az érkező főispánt.

Midőn L u k á c s György kíséretével kiszállott, D u t k a y Béla polgármester üdvözölte.

A főispán röviden válaszolt s megköszönte a fogadtatást.

Ezután megindult a menet a városba. Elöl 24 lovasból álló diszbanderium, melyet a főispán négyes fogata követett. A vármegyeházán F á b r y Sándor fogadta megleghangu üdvözlettel.

Este Gyula város diszvaesorát rendezett az új főispán tiszteletére, melyen az ünnepélyre érkezett vendégek és a hivatalok főnökei voltak jelen.

A beiktatás.

A beiktatási ünnepély tegnap, csütörtökön ment végbe.

Reggel 9 órakor a r. kath. templomban ünnepélyes „Veni Sancte” és szent mise volt, a melyet a békésmegyei papság segédlete mellett G r ó c z Béla prépost, endródi esperes-plébános tartott. Jelenvoltak az összes vendégek, a hivatalok, testületek, s a megye előkelősége.

A szentmise után a vármegyeház közgyűlési termébe vonultak, a hol megkezdődött a disz-közgyűlés, a törvényhatósági tagok és nagyszámu közönség jelenlétében.

F á b r y alispán nyitotta meg a közgyűlést, a melyre G r ó c z Béla prépost vezetése alatt négy tagból álló küldöttség hívta meg a főispánt. A rokonszenves megjelenésű új főispánt igen meleg ovációkkal fogadták.

Az éljenzés lecsillapultával a megye főjegyzője üdvözölte igen szép beszédben L u k á c s Györgyöt, mire az letette az ünnepélyes esküt, a mely után az ősi szokáshoz híven a főszolgabírák háromszor a levegőbe emelték a főispánt, a közönség zajos éljenzése között.

Most következett a beiktatási ünnepély kimagasló része, az új főispán székfoglaló beszéde. Az ügyes, szónoki előadással elmondott terjedelmes székfoglalóban a m u n k á t s a

szociális bajok lehető orvoslását jelölte meg főfeladatául. A szép beszéd sokakat, de különösen S a l Ferenczet, a főispán atyjának utódját Nagyvárad polgármesteri székében, — könyvekre fakasztotta.

A székfoglaló beszédre F á b r y alispán válaszolt, s ünnepies hangulatban ért véget a közgyűlés.

A beiktatási ünnepély után a küldöttségek tisztelegtek L u k á c s Györgynél.

A szomszédos törvényhatóságok küldöttségét B e ö t h y László, az új főispán szülőföldjének főispánja, vezette. Ezt követte Békésmegye tisztkara, majd a r. kath. klérus küldöttsége, akiket K n y Antal békési esperes-plébános vezetett. Ezekon kívül még számos küldöttség tisztegett.

Délben egy órakor a Göndöcs népkerti pavillonban nagy bankett volt, a melyen szép pohárköszöntőkkel éltették az új főispánt, s a többi jelenlevő kiválóbb férfiakat.

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

Ápril. 22-24. Orsz. diák kongresszus Nagyváradon.

Ápril. 25. Nagyvárad-i munkás betegséggyógyító pénztár közgyűlése a Zöldfában d. u. 8 órakor.

Május 2. Dr. S c h l a u c h Lőrincz bibornok arany-miséje.

* Nagyhét és Husvét a romanoknál.

Román polgártársaink vasárnap ünneplik meg az Üdvözítő dicsőséges feltámadásának emlékét. Ezt megelőzőleg most tartják a nagyheti gyászszertartásokat. Tegnapi, nagycsütörtökön reggel 7 órakor a g. kath. székesegyházban matutinum volt; 9 órakor pedig Pável Mihály püspök pontifikált az ünnepélyes istentiszteleten, melynek végeztével 12 növendék papon végezte a lábmosást. Este 6 órakor a négy evangelistától megírott kinszenvedés történetét (Passio) olvasták 12 nyelven. — Ma, nagypénteken reggel 9 órakor királyi órák, melyen Pável püspök végzi a gyászistentiszteletet; délután 3 órakor a temetési körmeneten szintén a püspök pontifikál s utána Marosán Demeter káplán gyászbeszédet mond. — Nagyszombaton reggel 8 órakor matutinum és szt. mise. — Husvét vasárnapján reggel 4 órakor feltámadási ünnepély, körmenettel; Pável püspök tartja az ünnepélyt, valamint a 9 órakor tartandó nagymisé; a szent mise után dr. Bull Kornél püspöki titkár szónoklatot mond. Délután vecsernye. Ünnepe másodnapján szent mise s délután vecsernye lesz a székesegyházban. — Az olasz gör. kath. plébánia templomban ünnep másodnapján Pável Mihály püspök fog misézni s utána szent beszéd lesz.

* Tisztelgés a bibornoknál és a jogakadémia igazgatójánál. Tegnapi délből a diák-szövetség osztályainak képviselői, számszerint huszonheten tisztelegtek Ö r l e y Dénes, a nagyvárad-i jogakadémia önképző kör elnökének vezetése alatt a bibornoknál. Schlauch bibornok szívélyesen fogadta a küldöttséget, melynek minden tagját megszólítással tüntette ki s gratulált Krenner Miklósnak a Szent László szobránál elmondott szép beszédeért s megjegyezte, hogy Szent László nemcsak Erdélynek, de Magyarországának is védszentje. (A koszoru szalagján tudvalevőleg az volt, hogy Erdély védszentjének.)

A szövetség képviseletében délután 2 órakor küldöttség tisztegett Dr. Bozók Alajos jogakadémiai igazgatójánál is, ki szintén igen szívélyesen fogadta az ifjuságot.

tatták s bezállították a nagyváradai ügyészség fogházába. Oláh Károlyról, kinek sebei közül 9 rendkívül súlyos, orvosa reméli, hogy talán fog sikerülni megmenteni életét, ha csak a sebláz beállása folytán a betgrállapota rosszra nem fordul. E hírünkbe egy tohiba is eszszot be, a mennyiben az eset nem Érmihályfalván, hanem B i h a r o n történt.

* **Sikkasztó napszám.** Kiss Gábor napszámra 5 forintot bizott rá Tóth Gáspár, hogy azon kenyeret és ételmi szert vegyen. Kiss Gábor el is ment, de nem jött többé vissza, sem a rája bizott portékákat nem vette meg. Jelentést tett a károsult a rendőrségnél, kik aztán nagyon hamar kézrekerítették a leányt s most már a börtönben csücsül.

Olvasónk s különösen a főtisztelendő

klerus figyelmébe ajánljuk Fábry

Testvérek meglepő nagy választékú

Angol, Olasz, Pless, Pichler és honi

készítményü kalap raktárát: gyer-

mek kalapok és sapkák 50 krtól

kezdve. Postai megbízások azonnal

elintéztetnek.

II

Véres családi tragédia.

— Gyilkosság és öngyilkosság. —

(Saját tudósítónktól.)

Véres tragédia játszódott a tegnap hajnaluan Nagy-pereces-utcán. Egy cipész mester lőtt előbb a feleségére aztán önmagát lőtte agyon. Ott feküdtek mind a ketten vérbe fagyva, amikor feltörték a szoba ajtaját. A tett okául a családi perpatvart, a zöld szemű szörnyeteg emlegetik, egyéb okot nem tudnak felhozni e rémes esetre nézve, mely megfelelőleg nagy csak némileg is mentené a rémes tett elkövetőjét, ki már az Isten ítélő széke előtt áll.

Kiküldött tudósítónk a következőkben számol be az esetről:

Tekintetes feleség.

K i s s József pereces-utcai cipész, 3 évvel ezelőtt elvett egy szegény falusi leányt C s ö r s z Zuzsánnát, ki ambíciójától ösztönözve kitanulta a postáságot s mind kiadó, később kineveztetett az új v á r o s i p o s t á h o z

Az ez ideig boldog házasság, teljesen megváltozott. A családi fészekből kiköltözött az egyetértés s helyét a viszály foglalta el, mely folytonosan lassította a házasság élet erős kötelékét.

K i s s Józsefet, ki valósággal rajongott feleségéért. bántotta nagyon ez a dolog s bus komor lett. A »Szécsenyi«-ben, hova eljárogatott, gyakran panaszkolta cizinboráinak s keserűen kifakadt, hogy;

— Nem jó ha az asszony többet tud a férjénél! Én szegény cipész vagyok, a feleségem meg tekintetes asszony.

Panaszkolta továbbá, hogy a felesége gyakran szemére veti szegénységét s az ilyen beszédek közepette gyakran erősebben is kitért, a máskülönből szolid, csendes természetű iparos.

Családi viszály.

Az utóbbi hetekben annyira elmérgesedett a dolog, hogy K i s s József és neje között kenyér törésre került a dolog.

Az asszony e családi perpatvarból kifolyólag aztán összepakolt és elhagyta a z urát. A férj szíve ekkor már esordultig telt keserűséggel, izgatottan járt fel és alá az utcán s akik ismerték, nem tudták mire vélni e hirtelen változást s barátai aggodva vették észre,

de hiába kérdezték tőle, nem felelt semmit, csak folyton hajtogatja:

Soh se busuljatok, majd megváltozik ez az állapot.

E szavakkal aztán mindenkit megnyugtattott s nem is merték gondolni sem, hogy e szavak alatt, egyszer más értelem lappang.

Ettől kezdve, mindennap felkereste feleségét, próbálta kiengesztelni s rábeszélni, hogy térjen vissza s ne engedje, hogy minden ok nélkül a világ szájára kerüljenek s tönkre tegyék hírnevüket.

Az asszony aztán hajlott a szóra és visszament a férjéhez s látszólag helyre állott a béke, bár az asszony most is úgy szólván lenézte az urát s gyakran hangsúlyozta hogy ő kenyérkereső asszony és »tekintetes«.

Az ember nem szólt semmit ezekre, gondolkozó és magába zárkózott lett.

A családhoz tartozó rokonok és a barátok aztán teljesen megnyugodtak. Azt hitték, hogy a családi egyensúly ismét helyre állott, pedig K i s s József hangsúlyozta előttük, hogy:

— Ha egy czérna elszakad, hiába kötik aztán össze, a görös mindég meg fog rajta látszani.

Véres hajnal.

Tegnapelőtt K i s s Józsefné kijelentette a férje előtt, hogy válni akar. Neki van jó kérése, megél a maga emberségéből is.

A férj nem egyezett bele a válásba, hanem egy rémes tette határozta el magát.

Szerzett egy revolvert s tegnap hajnalban fél 5 órakor véghez vitte rémes tette.

Háromszor rálőtt a feleségére s mellén és kezén megsebezte.

Az asszonyt *elborította a vér s rémes tusa fejlődött ki közöttük, majd szó nélkül összerogyott az asszony.*

K i s s József azt hitte, hogy meghalt s ekkor már kezdte belátni tette borzalmasságát s egy a revolverben maradt golyóval szíven lőtte magát. A golyó jó helyre furódott s a lövés után holtan rogyott össze az ember a felesége mellé. Mikor betörték az ajtót, mindketten vérbe voltak fagyva, Kiss József már halott volt, az asszony súlyos sebeitől eszméletlenül feküdt.

Azonnal hirt adtak a rendőrségnek és rövid idő múlva a halottat bezállították a boncházba, a súlyosan megsebesült asszonyt pedig a kórházba, hol gondos ápolás alá vették. Sebei bár súlyosak, de azért az orvosok reményt üznek életéhez.

Baj biz'a.

Egyszer egy — az csak egy. Így tanultam én amaz időben, mikor a vonalzóból még csak annyit tudtam, hogy »körmöst« szoktak vele koppintani, s mikor még nem hitvány spanyol náddal, hanem igaz honi mogyoró esemetével edzették tudomány szomjas lapoczkámat a létért való nehéz küzdelemre.

És ez a mogyoró vessző nem volt rossz módszer, mert bár hátrányunkra szolgál, mégis előnyünkre vált. S én ennek köszönhetem, hogy a fenn jelzett számtani probléma ma is világos előttem, egy negyed század terhe daczára.

Azt hiszik talán, hogy ez nem nagy dolog, hisz minden gyerek tudja? Hja! igen a gyerek tudja, de a nagy embereknek sokszor nem jut az eszébe. Éppen a napokban is megjárta e miatt egy ur, ki nem egészen ismeretlen a vízi puska rendelők és a politikával foglalkozók előtt.

Ez az ur látogatába akart menni egy nagy városba s előre megengedte, hogy ott majd ünnepelhetik is. Onnan aztán választ is kapott, melyben szépen »megköszönik« a jó akaratját. A szavakra már nem emlékszem, de körülbelül ez volt az értelmük, hogy szívesen látnák ha nem látnák,

s örömmel fogják várni a vonatot, akár otthon marad az illető ur, akár nem jön el.

Erre az illető elhatározta, hogy a dilemma mindkét szuppozitumát magáévá teszi és távollétével fog tündökölni.

Eddig minden jól ment — de ekkor közbe jött valami. Egy levélke — édes kis levélke.

Az volt a levélben megírva, hogy csak jöjjön siessen, mert ezernél többen óhajtják és várják. Alá is írta, aki írta.

Az illető urnak bokájában szállt a számtan tudománya s el hitte, hogy egyszer egy-ezer. Sielt Maros Vásárhelyről a fent nem említett szép nagy városba. Voltak is az állomásnál sokan akik vártak, — de sajátságos, mindnyájan másokat vártak. S végre is senki sem az illető Urat várta, hanem az illető ur várt. S nem hiába várt. Egy kikent bajszu ur lépett hová egyhangulag elkiáltotta »éljen«. Aztán karját karjába fonva harsányan kiáltott menjünk. Az »illető ur« bemutatatta magát.

— Én Kossuth Ferencz, a 48-as párt elnöke vagyok.

— Én pedig a kolozsvári Kossuth-bárt?

— ???

— No, mi baj kedves elnököm?

— Hát a többi 1000 hol van?

— A többi ezer? ! Ugyan mit törődöl a hiányzó 3 résszel, itt az »egy«, én la! s ez is valami.

— De hát már most mit csináljak én itt?

A párt azt indítványozza, hogy nézze meg a város nevezetességeit, Kossuth meg nézte. Látott sok érdekességet, de legnevezetesebbnek találta hü kíséretét s elvtársát, mert annak nem akadt párjára egész Kolozsvárot.

Hja! tessék megtanulni számolni, s ha valakitől újra levelet kap ne üljön fel újra; mert nagy igazság az, hogy egyszer egy csak egy, és nem 1000, akár hogy is szeretne annyi lenni.

Köby.

MULATSÁG.

A M. D. Sz. táncestélye. Ma este fog lezajlani a Kereskedelmi csarnok helyiségeiben a M. D. Sz. táncestélye. — Nem csinálunk reklámot ennek a mulatságnak, mert előre is biztosak vagyunk felőle, hogy kitűnően fog sikerülni. Másfél hónap óta nem volt már táncmulatság Nagyváradon, de ha lett volna is, az ország összes főtanintézeteinek hírneve olyan vonzerőt gyakorol, hogy a Csarnok kicsinynek fog bizonyulni a vendégsereg befogadására, mely ma este azt valósággal megfogja ostromolni. A táncmulatság, melyet Puskás L. Béla rendez, 8 órakor kezdődik. A talpalá valót a Hamza Miksa bandája fogja szolgáltatni. A rendezőség a hölgyeket csinos tánczrenddel fogja meglepni. A vigalmi bizottság elnöke a következő felhívást teszi közre:

»Felkérem a vigalmi bizottság tagjait, hogy holnap a kongresszusi jelvényt karjukon viselni szíveskedjenek, mert az atletikai versenyen rendezőkként fognak szerepelni. P u s k á s L. Béla a vigalmi biz. elnöke.

SZINHÁZ ES MŰVESZET.

Az iparos ifjak műkedvelő előadása. Az a meglepő szép siker, a melyet a nagyváradai iparos ifjak arattak Husvét két estéjén a »Sárga csikó« népszínmű előadásával, arra serkentette a derék műkedvelőket, hogy a népszínművet még egyszer megismételjék. Vasárnap, április hó 25-én este ismét előadják Csepreghy szép darabját. Az előadást ezuttal is Szalóky Elek fogja rendezni, akinek a fényes erkölcsi siker legfőképpen köszönhető s akit a rendezésre ezuttal ismét felkértek. Az előadásnak érdekelt kölesönöz, hogy ez alkalommal, nyílt színen egy küldöttség fogja Novák Gusztáv alelnök vezetése alatt átadni Szalóky-nak az ifjuság ajándékát köszöneté-hálája jeléül.

A harcztérről.

Az angol harcztéri tudósítók tegnap azt jelentették lapjaiknak, hogy a törökök a már egyszer elfoglalt, de a görögök által rohammal visszavett határszorosok el- len újból koncentrált támadást intéztek. Ennek a kétségkívül elkeseredett és ki- menetelében nagy fontosságú küzdelem- nek lefolyásáról még ma sem érkeztek jelentések a véres harc szinteréről. Ma- gántáviratok szerint ugyan a görögök a támadó törököket visszaverték és Athén- ből óriási győzelem híre érkezett a teg- napelőtti éj folyamán, de a mai táviratok nem erősítik meg ezen rózsás hadi bul- letint.

Ma vett sürgönyeink azt jelentik, hogy a harc Damasi körül újra feleledt és nagy erővel foly. Ugyancsak tovább folyik Prevesa ostroma is az epirusi oldalon, hol a görög flotta nagy része akcióba lépett.

Ma a következő sürgönyöket vettük:

Prevesa ostroma.

Athén, apr. 25. (Saját tudósítók táv) Spetzai nevű görög pánczélos egyesült a hajó rajjal. A Bosileos Georgios és a Miachális pánczélosok a külső öbölben kezdték meg a bom- bázást, melynek folyamán a Pantokratóros nevű bástyán erős rések, támadtak s a ka- szánya egy része rombadőlt. A Hamidie nevű erő szintén erősen megsérült. Az öböl belső részén a görög ágyunaszádok és az Actum bástya folytatta a tüzelést. Egy artárból vett sürgöny jelenti, hogy Manos ezredes előnyo- mulóban van, több falut felgyújtott és Imare- retben kitzte a görög lobogót. Philippiaest, melyet a törökök felgyújtottak, a görögök még nem érték el. A törökök még Strovínét is elhamvasztották mielőtt odahagyták volna.

Athén, apr. 22. (Saj. tud. táv.) Kriezis hajóparancsnok sürgönyileg jelenti, hogy a törökök Prevesánál eddig 500 embert vesztek, a görögöknek nincs veszteségük. A keleti hajó- raj Olatamona bombázása után Katerini ellen indult s most valószínűleg ezt bombázza.

Athén, apr. 22. (Saj. tud. táv.) Larissából hivatalosan jelenti, hogy a görögök most a Mati szorosot védelmezik tüzérsegükkel. Tyrno- vast a lakosság odahagyta. Több képviselő azt táviratozta Dellyanis miniszterelnöknek, hogy magasrangú tisztek véleménye szerint még nincs baj. A török hadállások másodrangú fontossá- guak. A törökök végleges haditerve még nincs kiderítve, mert ez időszerint csak kémszemlé- ket tartanak. A görög sereg szelleme és han- gulata kitűnő.

Ujabb csata Damasi körül.

Athén, apr. 25. (Saját tudósítók távirata.) Mint Larissából jelenti, a harc Damasi körül még egyre tart. Egy görög banda, mely Tir- novasból kiindulva Bugazi irányban nyomul előre, Damasit ágyuzza. A törökök Ligaria és Karkotzó mellett foglaltak hadállást, melyeknek stragédái fontosságát kevésre becsülik. A gö- rög csapatok viszont Koloptnet és Statit szál- lották meg.

Török és görög remények.

Trieszt, április 22. (Saját tud. távirata.) Edhem basa minden pillanatban várja, hogy Larissza bevételét jelentheti. Konstantin trón- örökös nagy lelkesedéssel szól a görög har- cziasságról. Minden thesszaliai ut a görög rész- ről biztosítva van. Egy táviratát így végzi:

Többet nem irhatok, mert magam is harczo- lok. György király egy újságíró előtt kijelen- tette, hogy nagyon fájlalja a ker. Európa magatartását.

Mindnyájunknak el kell menni.

London, apr. 22. (Saj. tud. táv.) A Reu- ter-ügynökség jelenti Athenből, hogy a csend- őrséget és rendőrséget beosztották a rendes hadseregbe s már el is küldték a határra. A városi őrszolgálatot polgárok végzik, Larisszá- ból sürgősen segédcapatokat kértek, minthogy a görög seregek a törökök folytonos támadá- sai folytán, kik mindig friss csapatokkal lép- nek fel a harcztéren, nagyon kimerültek. Athenből erre a 2500 főnyi helyőrség is elin- dult Volóba. E csapatot a királyi palota őrsége és a 250 főnyi csendőrség még az éj folyamán nyomon követi.

Vitéz önkéntesek.

Athen, április 22. (Saj. tud. táv.) Larisszai jelentések szerint a Görögországba vezetett olasz légió egyre bomladozik. A csaták elől az önkéntesek nagyrésze megfutott és hazatért Olaszországba.

REGENY-CSARNOK.

P R A D A.

Fordította K. G.

12.

Az ajtóhoz vonszolta, magát — menésnek épen nem lehetett nevezni, — melyen át a fényes ebédlőbe lépett. A gyermekek már mind az asztal körül állottak.

Ottó azonban nem követte.

— Nem vacsorálsz? kérde anyja.

— Köszönöm! Nincs étvágyam.

— Miféle szeszély ez?

Ottó azonban már lement szobájába, hol kézzel fogható sűrű sötétség volt.

Tapogatózott, míg a dívánhoz ért, levetet- te magát s úgy maradt arczán fekve, semmire sem gondolva, semmit sem érezve, mialatt egy idegen hang kérdését vélte hallani: «Ottó hol volt előbb?»

Ó maga nem ismerte magát, mintha fél része élne, fele pedig atyjával a sirban lenne. — A távolból jövő tányér s villa csörömpölés- sét hallotta, hallotta anyja éles hangját, a szolgák ide oda futkosását, de csak úgy, mintha valami más világban volna. A test követelte a nyugalmat, minden zibongássá változott át, mely mindég távolabb-távolabb vezetett el, végre mélyen elaludt, a fáradság elnyomta, mintha halott lett volna.

Mikor hirtelen feljijedt álmából, már sem- mire sem emlékezett; nem tudta, hogy vajjon csak egy negyed óráig vagy 4 óra hosszáig aludt-e? Álmosan ült fel, haját elsimitotta homlokáról és mintegy esztelen nézett szét.

Író asztalán lámpa égett, mellette egyik széken egy alak ült, melyet első pillantásra nem ismert fel.

Ébren vagy Ottó? kérde egy barátságos gyengéd hang.

Azt hiszem — felelte ez szemeit dörzsölve s néhány pillanat múlva hozzá tette: — Vil- mos honnan jöttél ide. Olyan hirtelen?

— Nem hallottad, hogy jövök ugy-e? Aludtál mint egy fejedelem, nem költöttelek fel nem sokat aludtál az utóbbi napokban.

— Nem bizony! lehetetlen volt!

— Anyád panaszkodott, hogy nem voltál vacsorálni. Csengetek hadd hozzanak valamit.

— Nem, nem szükséges!

— Enned kell valamit hallod-e? Hisz is vagy gyenge báb, kettős erőre van szükséged en ősitened kell magad.

Megnyomta az elektromos csengő gombját s a besiető szolgának oda kiáltotta.

— Ottó ur vacsoráját! — és aztán ehhez fordulva.

— Így! most már parancsnoknak kell

fellépnem, mert különben ezen az uton hamar sirba téteted magad.

Ottó az aztalhoz ült Vilmos gondos rész- vettel nézte fáradt vonásait.

Kinyújtotta a kezét: Add ide a kezedet. Így: Nagyszerű ember vagy Ottó.

— Mi az? Beszéltél Leonorával?

— Gondolom! Ilyen szép szoba, nem mél- tó rá! — csattintott egyet újával — csak az igazat mondtam meg neki.

— Miért? Neki igaza volt?

— Köszönöm az olyan igazságot! Mondtam mindég, hogy nála minden csak látszat, semmi értékes valódi nem rejlik alatta, reméllem, hogy változni fog idővel, dehogya! csak Prada ő mindég, született hiuság.

Örvendj hogy idején észrevetted!

— Szigoruan itélsz Vilmos.

— Nem gondolnám.

— Azt hiszed, hogy bolondul cselekedtem? — Bolondul de eltaláltad — kétségen kívül. Utánad senki sem fogja tenni, s épen ez esik rosszul hogy nővérem nem tud olyan magasra felemelkedni. Örömet fogadtalak vol- na testvéremül, de neked mindegy ugye?

— Sőt ellenkezőleg! Te nem tudod, mennyire szeretlek becsüllek mily jól esik rád gondolnom mert ez bátorságot ad.

— Soh'se fáradjunk azon hogy egymást feldicsérjük, nem gondolnád hogy kölcsönös vigasztalásra is szükségünk van. Emberek va- gyunk mi is Ottó s még hozzá fiatal emberek.

— En már elfelejtettem egy hét óta.

A szolga felhozta az ételt. Ottó barátja szemei előtt uralkodott magán. Vilmosnak bort töltött.

— Igyál pajtás, attól félek, hogy soha sem kínálhatlak többé ilyen jóval.

Mikor megvacsorált s a szolga kivitte a maradék ételt, Ottó megfogta barátja kezét s így szólt. — Vilmos köszönöm hogy eljöttél, a beszélgetés melyet veled az előbb folytattam életemben sokat fog számítani.

— Gondoltam magam is és ezért jöttem ide. Azt gondoltam, hogy szívesen fogsz egy ismerősöd arczára tekinteni, legyen bár olyan alaktalan mint az enyém és azonkívül! azt gondoltam, hogy habár Ottónak a szívet bántja valami, mivel azt aszszony népre nem bizhatja szívesen örömet fogja látni magánál egyik régi barátját.

— Igazad van Vilmos, pompás ember vagy, nem tudod mennyire jót teszesz velem. Ugy van tényleg sem anyámnak sem Leonorá- nak nem mondtam el mindent.

Felállott s gyors léptekkel le s fel járkált a szobában.

Ne szólj egy szót sem, ha nehezedre esik, hallod? egy árva betű sem, csak, ha megkö- nyebülsz! De akkor sem én érettem.

— Tudom, érzem nagyon jól!

(Folyt. köv.)

TAVIRATOK.

A német császár látogatása.

Bécs, április 22. (Saj. tud. táv.) Vilmos csá- szár látogatása alkalmából ma nagy katonai szemle volt a Schmelzen. Kivonultak a 13. és 26. gyalog zászlóalj, a tüzérség, a szervonatok, egy lovas osztály, a katonai akadémia növendékei, a tüzérségi és népfelkelési kadettok. A csapatok hadrendben állottak fel, a melyeknek elsejét Jenő főherczeg vezette. A főparancsnok- ságot gróf Üxkük tábornagy vitte. A főher- czegek teljes számban jelenvoltak a szemlén. Ottó főherczeg a lovas dandárt vezényelte. Mária-Valéria és Blanka herczegnők kocsin je- lentek meg. A katonai kordonon kívül és belül ezernyi nép tolongott.

Ó Felsőge háromnegyed 9-kor jelent meg a gyakorló téren tábornagyi egyenruhában, harsányan üdvözlötve mindenfelől. Őt követte br. Beck s a szárnysegédek, kikkel gyors ga- loppban a front elé lovagolt.

A német császár 1/4 10-kor érkezett a

gyakorló tere 7. huszárezredének ezredesi egyenruhájában, mire az összes zenekarok rázendítettek a »Heil dir im Siegeskranze«-ra. Ő Felsége a német császár elé vágtatott és kardjával háromszor szalutálva megtette a jelentést a német császárnak, melyet ez szintén katonás köszöntéssel fogadott. Erre a két uralkodó ellovagolt a harczsorok előtt. A szemle után a német császár a maga kijelölt helyére ment, míg Ő Felsége a csapatok élére állt és azt elfilozottatta magas vendége előtt.

A defilozás az átázott talaj daczára kitűnően sikerült. Midőn a 7. huszár ezredre került a sor, a német császár saját ezrede elé lovagolt és maga vezette azt el ő Felsége előtt.

A szemle több mint egy óráig tartott, mire a Felségek sűrű éljenzések közt Schönbrunba lovagoltak.

Kvóta záros határidőközt.

Bécs, apr. 22. (Saj. tud. táv.) A király meghagyta mindkét parlamentnek, hogy Pétervárról való visszajöttéig a kvóta kérdésben okvetlenül megegyezzenek. Mindkét kormány bukása várható.

Merénylet az olasz király ellen.

Róma, április 22. (Saját tud. távirata.) Ma délután fél 3-kor a derby versenyre menő Umberto királyt egy Pietro Accioritó nevű foglalkozás nélküli kovács legény törrel le akarta szurni. A merénylet azonban nem sikerült s a király sértetlen folytatta utját a versenyre, hol lelkesen fogadták. A merénylőt ki ezallált lelkiállapotú, letartóztatták. Kijelentései szerint büntársai nincsenek.

Véghely Dezső. †

Abbazia, apr. 22. (Saj. tud. táv.) Véghely Dezső kiváló történész ma itt meghalt. A megboldogult barátja volt Tisza Kálmánnak és Eötvös Károlynak.

Bádeni jutalma.

Bécs, apr. 22. (Saját tud. táv.) A német császár Bádeninek a vörös sasrendet adományozta.

A szlavóniai zavargások.

Eszék, ápril 22. (Saj. tud. táv.) Ujabbán a 78. ezred négy századát rendelték ki és osztották fel a Szerémség különböző helyiségei között. Eddig még semmi ellenszegülés sem mutatkozik a lakosság részéről a katonai hatósággal szemben.

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Ásványvíz kúrát

használók figyelmébe!

A természetes ásványvizek csak az esetben felelnek meg nemes hivatásuknak, ha a szenvedő beteg azt a természetadta eredetiségében — friss töltésben élvezheti.

E tekintetben is — bárki nyugodtan s bizalommal fordulhat ezégemhez, mint hogy **30 éven át a legnagyobb figyelemmel foglalkozom s ápolom ezen üzletágat**, annak következtében a fogyasztás igen élénk, s

mindig friss szállítmányok jönnek forgalomba.

A legnevezetesebb és keresettebb ásványvizekből a **kizárólagos főraktár nálam van.** Üzletemből vett — esetleg dugaszolás miatt előfordulható hibás vizek — kicseréltetnek.

Helybeli megrendelések **távbeszélő** útján is teljesíthetők és azonnal házhoz szállítva lesznek.

Teljes tisztelettel

JANKY ANTAL.

Egyházi és egyleti zászlók.

Kitüntetve:

Szeged 1876. — Székesfehérvár 1879.

Kitüntetve:

Deés 1879. — Budapest 1885. 1896.

Magyarország legrégebbi egyházi szerek és zászlók gyára

OBERBAUER ALAJOS utóda,

József főherceg és Klotild főhercegné asszony ö császár és királyi fenségeinek udvari szállítója

BUDAPEST, IV. ker., Vaczi-utca 14-ik szám. — Alapított 1863-ik évben.

Elismert megbízhatóság, pontos és szolid kiszolgálás.

Ajánlom dúsan felszerelt

egyházak és kápolnák berendezéséhez szükséges

tárgyaimat a legjutányosabb áron, a lehető legszebb kivitelben, nevezetesen:

MISERUHÁKAT,

Pluviale, Dalmatika és Ornatuokát. — Egyházi és társulati lobogók.

Tűzoltók, iskolásgyermek, Mária-társulati, ipartársulati, dalgyuleti és temetkezési egyleti zászlókat.

Szent szobrokat, csillárokat, ciborium és kelyheket. Fali és oltárgyertyatartók és oltárlámpákat.

Monstranciák, stációképek, oltárok, úr-koporsókat stb. stb.

Régi ruhák javítását, valamint kelyhek, ciborium, monstrancia, oltárlámpák és oltárgyertyatartók megezüstözését vagy meg-aranyozását elvállalom és olcsón készítem el.

Nagy választék arany-, ezüst- és selyemhímzésekben, valamint himzett egyházi ruhákban.

Képes árjegyzéket és költségvetést kívánatra bérmentve küldök. (242) 26-52

Műhímzés.